

Samenwerking en de privacy van het kind.

Steeds vaker wordt de vraag gesteld of samen werken aan oplossingen voor leerlingen en het delen van informatie over met naam en toenaam bekende leerlingen, niet worden verhinderd door de wetgeving rondom de privacy. Belemmert de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP) effectieve samenwerking rondom leerlingen die tussen wal en schip vallen? Het College Bescherming Persoonsgegevens beantwoordt deze vraag met een duidelijk 'neen'. Of: regionale, samenwerkende partijen mogen wel degelijk informatie uitwisselen over deze ene met naam en toenaam bekende leerling. Een zorgvuldige aanpak is wel een vereiste. Wat zegt het College Bescherming Persoonsgegevens?

Samenwerken

Samenwerking is geboden waar maatschappelijke problemen een gezamenlijke aanpak noodzakelijk maken. Samenwerken en informatie delen kan, maar alleen als alle betrokken instanties het willen en bevoegd zijn om aan de oplossing van het probleem mee te werken. *Hoewel er geen dwang is tot samenwerken, is uw taak niet vrijblijvend als u er voor gekozen hebt deel te nemen aan een samenwerkingsverband.*

Bepaal het gemeenschappelijke doel

De Wet bescherming persoonsgegevens (WBP) bepaalt dat persoonsgegevens alleen verwerkt mogen worden voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. Onder persoonsgegevens wordt verstaan *alle informatie over een identificeerbare natuurlijke persoon*. Het doel waarvoor de gegevens zijn verzameld en vervolgens worden gebruikt, is bepalend voor de hoeveelheid en de soort informatie die mag worden gedeeld. U dient dus vooraf goed te bepalen wat uw doel en het gemeenschappelijke doel van de samenwerking is en of alle deelnemers in het kader hiervan informatie over personen mogen delen. Dit gemeenschappelijke doel bepaalt ook welke gegevens over welke personen u onderling mag delen.

Grondslagen voor het verwerken van persoonsgegevens

U kunt persoonsgegevens delen als dat vereist is op grond van een wettelijk voorschrift, in het kader van uw publiekrechtelijke taak of als u daarvoor een gerechtvaardigd belang heeft. Een combinatie van deze gronden is ook mogelijk. Toestemming van degene van wie u gegevens deelt zal bij samenwerkingsverbanden meestal geen basis zijn. Het initiatief tot samenwerken is immers veelal niet van de betrokkene afkomstig. Verder moet hij zijn toestemming in vrijheid kunnen geven. Maar hij verkeert vaak in een afhankelijke positie ten opzichte van bijvoorbeeld een Bureau Jeugdzorg, of een school. Dit betekent overigens niet dat betrokkene niet geïnformeerd moet worden over het gebruik van zijn gegevens of hier geen bezwaar tegen kan maken.

Verder gebruik moet verenigbaar zijn

Als u informatie gaat delen binnen een samenwerkingsverband, moet u steeds beoordelen of het doel waarvoor de informatie wordt gedeeld, verenigbaar is met het doel waarvoor u zelf de gegevens oorspronkelijk hebt verzameld. Hierbij geldt:

- Hoe dichter de twee doeleinden bij elkaar liggen, hoe eerder het verdere gebruik van gegevens verenigbaar is met het doel waarvoor de gegevens zijn verzameld.
- Als kind en/of verzorgers de gegevens als gevoelig ervaren, mag u minder snel aannemen dat deze gegevens ook voor andere doeleinden mogen worden gebruikt.
- Als het verdere gebruik tot gevolg heeft dat een bepaalde beslissing over het kind wordt genomen, moet u een extra afweging maken. Het gaat hier bijvoorbeeld om de situatie

waarin het gebruik ertoe leidt dat de betrokkene wordt beperkt in zijn mogelijkheden om zich maatschappelijk te ontwikkelen.

Stel vast wie de verantwoordelijke is

De WBP legt verplichtingen op aan degene die persoonsgegevens verwerkt, de verantwoordelijke. Weliswaar hebben ook anderen plichten, maar die verplichtingen zijn steeds afgeleid van de plichten van de verantwoordelijke. Bent u degene die beslist of, en zo ja, welke gegevens worden verwerkt, met welk doel dat gebeurt en op welke wijze, dan bent u de verantwoordelijke. Een verantwoordelijke is degene die formeel-juridisch de bevoegdheid heeft om doel en middelen te bepalen. In een samenwerkingsverband is dat veelal degene met de meeste bevoegdheden en de meeste betrokkenheid in een overleg. Soms kan er sprake zijn van een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Verplichtingen van de verantwoordelijke op grond van de WBP

Betrokkenen de mogelijkheid geven hun rechten uit te oefenen: leerlingen en/of hun verzorgers moeten weten bij wie zij een inzage- of correctieverzoek kunnen indienen of bezwaar kunnen maken tegen het gebruik van gegevens.

Informatieplicht: u moet de betrokkene in ieder geval op de hoogte stellen van uw identiteit en van het doel of doeleinden waarvoor u de gegevens verzamelt. *Daarnaast geldt bij het delen van informatie dat u de betrokkene daarover altijd ook informeert.*

Beveiligingsplicht: de WBP legt de verplichting op om de verzamelde persoonsgegevens te beveiligen.

Medische geheimhouding

Het beroepsgeheim van een medische beroepsbeoefenaar (zoals schoolarts en – verpleegkundige) zal het meestal niet mogelijk maken om het medisch dossier van cliënten ter beschikking te stellen. Deze geheimhoudingsplicht is echter niet absoluut. De beroepsbeoefenaar of hulpverlener kan medische gegevens verstrekken aan personen die noodzakelijkerwijs bij de behandeling van een patiënt of cliënt betrokken zijn. Samenwerken kan dan deel uitmaken van de wijze van behandelen. Informatie delen kan als daarvoor toestemming is verkregen van degene die de informatie betreft, als een wet expliciet voorschrijft om bepaalde informatie te delen, of als het gaat om een noodsituatie. De toestemming wordt verondersteld als het gaat om het delen van de noodzakelijke gegevens tussen beroepsbeoefenaren of hulpverleners die bij dezelfde behandeling betrokken zijn.

Geheimhouders

Niet alleen voor medische beroepsbeoefenaren gelden in wetten vastgelegde geheimhoudingsregels. Dit geldt ook voor de medewerkers van Bureau Jeugdzorg en anderen die werkzaam zijn in jeugdzorginstellingen. Daarnaast kan sprake zijn van geheimhouding zonder wettelijke regeling maar vanuit de vertrouwelijkheid van een beroep. Dit betreft bijvoorbeeld (school) maatschappelijk werkers. In al deze gevallen wordt gesproken van 'geheimhouders'. Net als voor medisch beroepsbeoefenaren geldt ook voor hen dat zij informatie mogen delen met anderen wanneer deze noodzakelijkerwijs zijn betrokken bij de behandeling van een patiënt of cliënt, bij de taak van de geheimhouder, of wanneer de geheimhouder toestemming verkreeg van de leerling en/of diens wettelijk vertegenwoordiger.

Convenant

Het verdient aanbeveling om gemaakte werkafspraken hierover vast te leggen in een convenant. Een convenant is een bindende overeenkomst waarin u de verdeling van de aansprakelijkheid, de gegevensstromen, het doel van de samenwerking, de resultaten en andere afspraken (bijvoorbeeld over wie wat bewaart en welke vervolgacties -zoals wetenschappelijk onderzoek- eventueel ondernomen zullen worden.) kunt vastleggen.

Zorgvuldigheid is een eerste vereiste

Het delen van persoonsgegevens in een samenwerkingsverband vereist een zorgvuldige benadering. Al was het maar omdat de wijze waarop met persoonsgegevens wordt omgegaan, het resultaat is van behoorlijk wat inschattingen van de samenwerkende partners. De Wet Bescherming Persoonsgegevens is geen blauwdruk met spelregels die in alle situaties duidelijkheid verschaffen. De wet biedt wél een duidelijk kader waarbinnen de samenwerkende partners dienen te opereren. Onderstaande stappen vormen een goed houvast bij het bepalen van uw beleid ten opzichte van het delen van persoonsgegevens in een samenwerkingsverband.

1. Stel vast vanuit welke taken en belangen en met welke doelen uw organisatie (welke) persoonsgegevens verzamelt.
2. Stel vast vanuit welke taken en met welke doelstellingen u dient samen te werken met anderen. Om welke (potentiële) partners gaat het?
3. Stel vast vanuit welke taken en belangen en met welke doelen uw (potentiële) partners werkzaam zijn en (eventueel) persoonsgegevens verzamelen.
4. Bepaal welke persoonsgegevens met welk doel worden gedeeld in het kader van de samenwerking.
5. Wat is het doel van de samenwerking waarbinnen persoonsgegevens worden gedeeld?
6. Bepaal in welke mate het gebruik van gedeelde persoonsgegevens binnen het samenwerkingsverband, verenigbaar is met de oorspronkelijke reden(en) voor het verzamelen van de desbetreffende informatie.
7. Bepaal de vorm van het delen: wie is op welk moment betrokken bij het delen van welke informatie? Vooral bij deze stap moeten u en uw partners kritisch zijn. Naar iedere uitwisseling van gegevens en ook naar iedere deelname aan het samenwerkingsverband moet heel kritisch gekeken worden.
8. Stel vast wie de verantwoordelijke is en maak afspraken met elkaar.
9. Maak afspraken over de communicatie met de desbetreffende leerlingen en/of hun verzorgers. Hoe en wanneer voorziet u hen van informatie? Er is immers altijd sprake van een informatieplicht. Bij twijfel doet u er goed aan te overleggen of toestemming te vragen aan betrokkenen.
10. Leg de antwoorden op al deze vragen vast in een convenant.

Bron: Deze tekst is gebaseerd op informatiemateriaal van het College Bescherming Persoonsgegevens.